

DOI: 10.17942/sted.1149434

Geliş/Received : 27.07.2022
Kabul/ Accepted : 25.10.2022

Özet

Amaç: Çalışma kadınların aile içinde yaşanan şiddete ilişkin farkındalık düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı türde olan araştırmanın evrenini Artvin ve Osmaniye ilinde ikamet eden 18-65 yaş arası kadınlar oluşturmaktadır. Çalışma araştırma kriterlerine uygun 433 katılımcı ile tamamlanmıştır. Veriler "Sosyodemografik Veri Formu" ve "Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği (AİŞFÖ)" kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %37,9'u aile şiddete maruz kalmıştır. Kadınlar en fazla maruz kalınan şiddet türü olarak sözel duygusal şiddeti (%21,0) bildirmiştir. Kadınların %17,8'i birden fazla kişinin şiddetine maruz kalmıştır. AİŞFÖ toplam puan ortalaması $24,15 \pm 0,22$ 'dir. Kadının ve eşinin yaşı, çalışma durumu, eğitim durumu, medeni durum, çocuk sayısı ve evlilik şekli ile AİŞFÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Şiddet türü ile AİŞFÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Buna göre, ekonomik şiddete maruz kalan kadınların, aile içi şiddete maruz kalmamış, sözel duygusal şiddete maruz kalmış, çoklu şiddete maruz kalmış kadınlardan AİŞFÖ toplam puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek bulunmuştur.

Sonuç: Çalışmada kadınların, aile içinde yaşanan şiddete ilişkin farkındalıklarının düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Aile içi şiddet farkındalığını etkileyen faktörler ve kadınların aile şiddet farkındalık düzeyi değerlendirilmeli; aile içi şiddete ilişkin farkındalığı geliştirmeye, şiddeti önlemeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Anahtar sözcükler: Aile içi şiddet, Şiddet, Kadın

Abstract

Objective: The study was conducted to examine the awareness levels of women about domestic violence.

Material and Method: The population of the descriptive study consists of women between the ages of 18-65 residing in Artvin and Osmaniye. The study was completed with 433 participants who met the research criteria. The data were collected using the "Sociodemographic Data Form" and the "Domestic Violence Awareness Scale".

Findings: 37,9% of the participants were exposed to family violence. Women reported verbal and emotional violence (21,0%) as the most common type of violence. 17,8% of women have been exposed to violence by more than one person. The total mean score of Domestic Violence Awareness Scale is $24,15 \pm 0,22$. A statistically significant difference was found between the age, employment status, education level, marital status, number of children and type of marriage of the woman and her husband, and the total mean score of Domestic Violence Awareness Scale. A statistically significant difference was found between the type of violence and the total mean score of Domestic Violence Awareness Scale. According to this, the total mean score of Domestic Violence Awareness Scale of the women who were exposed to economic violence was found to be statistically significantly higher than the women who were not exposed to domestic violence, who were exposed to verbal emotional violence, and who were exposed to multiple violence.

Conclusion: In the study, it was determined that women's awareness of domestic violence was at a low level. Factors affecting the awareness of domestic violence and the level of family violence awareness of women should be evaluated; Studies should be carried out to raise awareness about domestic violence and to prevent violence.

Key words: Domestic violence, Violence, Women

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD (Orcid no: 0000-0002-2315-9298)

² Arş. Gör., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü (Orcid no: 0000-0002-2431-2821)

³ Öğr. Gör., Artvin Çoruh Üniversitesi, Artvin Meslek Yüksekokulu, Engelli Bakım ve Rehabilitasyon Bölümü (0000-0001-5549-320X)

Giriş

Kadına yönelik aile içi şiddet, kadını her yönden olumsuz etkileyen bütüncül değerlendirilmesi gereken toplumsal bir sorundur (1,2). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından kadına yönelik şiddetle ilgili Birleşmiş Milletler (BM) çalışma grubu ile yürütülen araştırmada 2000-2018 yılları arasında 161 ülkede yaygınlık verileri analiz edilmiş ve sonucunda dünya çapında kadınların yaklaşık 3'te 1'inin şiddete maruz kaldığı bildirilmiştir. Yapılan bu araştırmada kadına yönelik uygulanan şiddetin fiziksel, psikolojik, cinsel olarak üç türde olduğu ve özellikle yakın partner tarafından uygulandığı sonucuna ulaşılmıştır (3). Kadınların eşleri/ yakın partnerleri ve birlikte yaşadıkları kişiler tarafından üç şiddet türünden en az birine maruz kalmış olmaları kadına yönelik aile içi şiddetin varlığından bahsedilmesine neden olur (4). Aile içi şiddet uygulayan bireylerin; çocukluk çağında ailelerinde aile içi şiddete tanıklık etmiş, düşük benlik saygısı, düşük eğitim seviyesi, herhangi bir işte çalışmama, sigara ve alkol kullanma, kumar oynama, tıbbi ve psikiyatrik hastalık varlığı gibi özelliklere sahip olduğu yapılan çalışmalarda bildirilmiştir (5-13). Kadına yönelik aile içi şiddet, psikolojik ve fiziksel sağlığın bozulması, yaşam kalitesinin düşmesi, üretkenliğin azalması ve bazı durumlarda ölüm ile sonuçlanır (14).

Dünyanın birçok yerinde kadına yönelik şiddet oranları yüksek düzeydedir. Arap ülkelerinde yapılan aile içi şiddetin incelendiği bir meta-analiz çalışması sonucuna göre her iki kadından biri psikolojik şiddete, her üç kadından bir fiziksel şiddete ve beş kadından biri ise cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Bununla birlikte kadınların %70'i yaşamları boyunca en az bir şiddet türüne maruz bırakılmaktadır (15). Etiyopya'nın belirli bir bölgesinin incelendiği çalışmada aile içi şiddetin yaygınlığının %78'e kadar çıktığı bildirilmiştir (16). Türkiye'de yapılan bazı çalışmalarda genel şiddet oranları %43,4, %67,7, %89, %89,3'tür (11, 17-19). Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması'nın (TNSA) 2018 yılı verilerine göre, kadınların %9'u aşağıdaki durumlardan herhangi birini yaptığında; çocukları ihmal ederse (%6),

eşine karşılık verirse (%4), eşinden habersiz dışarı çıkarsa (%3), cinsel ilişkide bulunmayı reddederse (%2), yemeği yakarsa (%1) eşinin kendisine şiddet uygulama hakkı olduğunu düşünmektedir (20).

Bu çalışmalardan bazı kadınların aile içi şiddet unsuru olan davranışların farkında olmadıkları ve bunları olağan bir davranış olarak algıladıkları anlaşılabilir. Dünyada ve Türkiye'de kadınların aile içinde maruz kaldıkları şiddet oranının yüksek olması nedeniyle kadınların şiddete yönelik farkındalık düzeylerinin araştırılması ve bu konudaki farkındalıklarının artırılması amacıyla çalışmaların ve gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Literatürü incelediğimizde kadınların aile içi şiddet farkındalığı ile ilgili az sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışma kadınların aile içi şiddete ilişkin farkındalık düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem

Araştırma tanımlayıcı türde olup, araştırmanın evrenini Artvin ve Osmaniye ilinde ikamet eden 18-65 yaş arası kadınlar oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğü G*Power V3.1.9.4 ile hesaplanmıştır. Cohen'in orta etki büyüklüğünde ($d=0,25$), 0,99 güçte, $\alpha=0,05$ hata olasılığında ulaşılması gereken örneklem büyüklüğü 384 kadın birey olarak hesaplanmıştır (21). Çalışma araştırma kriterlerine uygun 433 katılımcı ile tamamlanmıştır. Araştırmaya iletişim problemi olmayan, psikiyatrik tanı almayan, 18 yaş ve üzeri olan, çalışmaya katılmaya gönüllü olan kadınlar dahil edilmiştir.

Veriler Ocak 2022-Mart 2022 tarihleri arasında sosyodemografik veri formu ve Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Katılımcılar "Sosyodemografik Veri Formu"nu ve "Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği"ni, elektronik ortamda Google Forms üzerinden doldurmuştur.

Sosyodemografik Veri Formu: Konu ile ilgili literatür incelenerek araştırmacılar tarafından hazırlanan sosyodemografik özellikleri

sorgulayan 15 sorudan oluşmaktadır.

Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği

(AİŞFÖ): Ölçek, yetişkin bireylerin aile içi şiddet farkındalıklarını belirlemek amacıyla Özyürek ve Kurnaz (2019) tarafından geliştirilmiştir. Aile İçi Şiddetin Tanımlanması, Aile İçi Şiddetin Sonuçları, Aile İçi Şiddetin Kabul edilmesi ve Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi alt boyutlarından oluşan, her alt boyutta 5 madde bulunan 20 maddelik bir ölçektir. Ölçek, üçlü derecelendirilerek (1=Katılıyorum, 2=Kısmen katılıyorum ve 3=Katılmıyorum) puanlanmaktadır. Ölçekte 1-5. maddeler "Aile İçi Şiddetin Tanımlanması", 6-10. maddeler "Aile İçi Şiddetin Sonuçları", 11-15. maddeler "Aile İçi Şiddetin Kabul edilmesi" ve 16-20. maddeler "Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi" alt boyutlarını oluşturmaktadır. 11-20. maddeler, ters puanlanmaktadır. Ölçeğin tümünden elde edilen toplam puanların yüksek olması, bireyin aile içi şiddeti yorumlamada bilimsel ve hukuki alanlarda beklenen davranış ve tutumlara uyumlu görüşlere sahip olduğunu, aile içi şiddete yönelik farkındalığının yüksek düzeyde olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Ölçeğin güvenilirliği 0,71-0,92 arasında değişmektedir (22). Bu araştırma kapsamında ölçeğin toplamına ilişkin hesaplanan Cronbach's alpha iç tutarlılık katsayısı ise

0,851 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler SPSS (Statistical Package of Social Science) programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metodların (Ortalama, Standart sapma) yanı sıra niceliksel verilerin karşılaştırılmasında veri dağılımına uygun testler kullanılmıştır. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde değerlendirilmiştir. Normal dağılıma sahip olan 2'li gruplarda Bağımsız t (t) testi, 2'den fazla gruplarda Tek Yönlü Varyans analizi (ANOVA) (F) testleri; normal olmayan dağılımlıların 2'li gruplarında Mann Whitney U testi (U), 2'den fazla gruplarda Kruskal Wallis Testi (KW) uygulanmıştır.

Araştırmanın Etik İlkeleri

Araştırma Helsinki Deklerasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yürütülmüştür; araştırmada bilimsel ve evrensel ilkelere uyulmuştur. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan etik kurul onayı (Tarih: 25.01.2022, Sayı: 2022/1/1) alınmıştır. Katılımcılar araştırmanın amacı hakkında bilgilendirilmiş ve onamları alınarak çalışmaya katılmıştır.

Bulgular

Özellikler		n	%
Yaş (yıl)	18-24	250	57,7
	25-34	125	28,9
	35-44	38	8,8
	45 ve üzeri	20	4,6
Medeni durum	Evli	119	27,5
	Evli değil	314	72,5
Eğitim durumu	İlköğretim	16	3,7
	Ortaöğretim/Lise	20	4,6
	Üniversite	296	68,4
	Lisansüstü	101	23,3
Eşin yaşı	25-34	53	12,2
	35-44	41	9,5
	45 ve üzeri	28	6,5
	Evli değil	311	71,8

Çalışma durumu	Çalışıyor	157	36,3
	Çalışmıyor	276	63,7
Eşin çalışma durumu	Çalışıyor	106	27,7
	Çalışmıyor	16	3,7
	Eşim yok	311	71,8
Eşin eğitim durumu	İlköğretim	16	3,7
	Ortaöğretim/Lise	20	4,6
	Üniversite	63	14,5
	Lisansüstü	23	5,3
	Evli değil	311	71,8
Ekonomik durum	Gelir giderden az	146	33,7
	Geliri gidere denk	225	52,0
	Gelir giderden fazla	62	85,7
Çocuk sayısı	1	38	8,8
	2	31	7,2
	3 ve üzeri	51	11,8
	Yok	313	72,3
Aile tipi	Çekirdek aile	340	78,5
	Geniş aile	71	16,4
	Parçalanmış aile	22	5,1
Evlilik süresi	1-3 yıl	36	8,3
	4-6 yıl	26	6,0
	7-9 yıl	11	2,5
	10 yıl ve üzeri	46	11,4
	Evli değil	311	71,8
Evlilik şekli	Görücü usulü	28	6,5
	Tanışarak	94	21,7
	Evli değil	311	71,8
Aile içi şiddete maruz kalma durumu	Evet	164	37,9
	Hayır	269	62,1
Şiddet türü	Aile içi şiddete maruz kalmadı	269	62,1
	Fiziksel şiddet	7	1,6
	Sözel duygusal şiddet	91	21,0
	Ekonomik şiddet	3	0,7
	Çoklu şiddet	63	14,6
Şiddeti uygulayan	Şiddete maruz bırakılmadım	269	62,1
	Eş-Erkek arkadaş	19	4,4
	Kadının ailesi	66	15,2
	Eşin ailesi	2	0,5
	Çoklu şiddet	77	17,8
Toplam		433	100,0

Çalışmaya katılan kadınlara ilişkin sosyodemografik özelliklerin dağılımı Tablo 1’de sunulmuştur. Kadınların %57,7’si 18-24 yaş arası, %72,5’i evli değil, %68,4’ünün eğitim düzeyi üniversite, %71,8’inin eşi yok (evli değil), %63,7’si çalışmıyor, %85,7’sinin geliri giderinden az, %72,3’ünün çocuğu yok, %78,5’i çekirdek aile tipine sahip, % 62,1’i şiddete maruz bırakılmış, % 15,2’si kadının ailesi tarafından şiddet uygulanmış, %21,0’i sözel-duygusal şiddete maruz bırakılmıştır.

Çalışmaya katılanların AİŞFÖ toplam puan ve alt boyutlarının puan dağılımları ve Cronbach’s alpha değerleri Tablo 2’de verilmiştir. AİŞFÖ toplam puanı $24,15 \pm 0,22$ olarak bulunmuştur. AİŞFÖ cronbach’s alpha değeri 0,851 olarak bulunmuştur. Aile içi şiddetin tanımlanması alt boyut toplam puanı $6,1 \pm 0,1$ olarak bulunmuştur. Aile içi şiddetin tanımlanması alt boyut Cronbach’s alpha değeri 0,883 olarak bulunmuştur. Aile içi şiddetin sonuçları alt boyut toplam

Ölçek		En az-En yüksek	Ort±SS	Cronbach's Alpha
AİŞFÖ	Aile İçi Şiddetin Tanımlanması	5-15	6,1±0,1	0,883
	Aile İçi Şiddetin Sonuçları	5-15	5,5±0,5	0,708
	Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi	5-15	6,7±0,1	0,706
	Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi	5-15	5,9±0,8	0,777
	AİŞFÖ Toplam	20-40	24,1±0,2	0,851

Ort±SS: Ortalama±Standart Sapma, Min- Maks: Minimum- Maksimum

Özellikler	Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği				
	Aile İçi Şiddetin Tanımlanması	Aile İçi Şiddetin Sonuçları	Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi	Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi	AİŞFÖ Toplam
Yaş (yıl)	Sıra Ort	Sıra Ort	Ort±SS	Sıra Ort	Ort±SS
18-24 yaş (a)	236,6	221,1	6,85±2,1	229,9	24,9±4,9
25-34 yaş (b)	180,4	211,7	6,26±2	199,4	22,6±3,4
35-44 yaş (c)	184,9	207,7	6,66±1,8	177,6	23,0±3,51
45 ve üzeri yaş (d)	261,8	216,7	7,40±2,2	240,45	26,8±6,8
Test ve p değeri	KW:29,523 p:0,000	KW:1,297 p:0,730	F:3,265 p:0,021	KW:12,739 p:0,005	F:10,068 p:0,000
	b>a, d>b, c>a, d>c		a>b	c>a, d>c, b>a	a>b, d>b, d>c
Medeni durum					
Evli (a)	186,8	199,6	6,56±2,1	193,5	23,03±3,9
Evli Değil (b)	228,4	223,6	6,7±2,0	225,9	24,6±4,9
Test ve p değeri	U:12,911 p:0,000	U:5,852 p:0,016	t:-0,774 p:0,440	U:7,734 p:0,005	t:-3,106 p:0,001
	b>a	b>a		b>a	b>a

Eğitim durumu					
İlköğretim-a	297,9	240,9	7,7±2,1	256,4	27,8±6,6
Ortaöğretim/Lise-b	203,9	210,7	6,35±1,5	231,3	23,6±4,6
Üniversite-c	232,0	214,9	6,9±2,1	225,3	24,6±4,7
Lisansüstü-d	162,8	220,5	6,0±1,6	183,7	22,3±3,6
Test ve p değeri	KW:40,655 p:0,000	KW:1,472 p:0,689	F:6,215 p:0,000	KW:13,618 p:0,003	F:10,449 p:0,000
	d>c, d>a		a>d, c>d	d>c	a>b, a>c, a>d, c>d
Çalışma durumu					
Çalışıyor (a)	187,9	211,6	6,3±1,8	189,4	22,8±3,8
Çalışmıyor (b)	233,5	220,0	6,9±2,1	232,7	24,9±4,9
Test ve p değeri	U:17097 p:0,000	U:20824 p:0,360	t:-3,264 p:0,001	U:17330 p:0,000	t:-4,667 p:0,000
	b>a		b>a	b>a	b>a
Eşin yaşı					
25-34 yaş (a)	56,2	60,8	6,2±2,0	61,9	22,2±2,8
35-44 yaş (b)	57,8	59,7	6,7±1,9	54,6	22,6±2,8
45 ve üzeri yaş (c)	71,7	58,8	6,9±2,2	64,7	24,8±5,7
Evli değil (d)	56,3	59,9	6,8±2,0	64,9	24,6±4,9
Test ve p değeri	KW:6,906 p:0,032	KW:0,158 p:0,924	F:1,268 p:0,285	KW:2,659 p:0,265	F:5,891 p:0,001
	d>a, c>a, d>b, c>b				d>a
Eşin çalışma durumu					
Çalışıyor (a)	179,8	194,9	6,5±2,1	189,9	22,6±3,2
Çalışmıyor (b)	285,2	275,6	7,4±1,6	270,6	29,0±7,3
Eşim yok (c)	227,2	222,1	6,7±2,0	224,2	24,4±4,7
Test ve p değeri	KW:22,672 p:0,000	KW:13,980 p:0,001	F:1,628 p:0,198	KW:12,222 p:0,002	F:16,282 p:0,000
	c>a, c>b, b>a	c>a, c>b, b>a		c>a, b>a	b>a, b>c, c>a
Eşin eğitim durumu					
İlköğretim-a	268,8	228,2	7,2±1,8	273,4	26,7±5,7
Ortaöğretim/Lise-b	211,8	177,0	6,9±1,9	197,7	23,6±3,8
Üniversite-c	158,7	200,7	6,6±2,3	183,8	22,5±3,1
Lisansüstü-d	179,3	192,4	5,5±1,0	168,8	21,3±1,9
Evli değil-e	229,3	224,1	6,7±2,0	225,6	24,6±4,9
Test ve p değeri	KW:29,150 p:0,000	KW:9,521 p:0,051	F:2,267 p:0,061	KW:17,268 p:0,002	F:6,387 p:0,000
	e>c, c>a			d>a, c>a	a>c, a>d, e>c, e>d
Ekonomik durum					
Gelir giderden az (a)	233,2	222,5	6,53±1,9	218,3	24,3±4,6

Gelir gidere denk (b)	214,5	211,4	6,8±2,1	219,5	24,2±4,7
Gelir giderden fazla (c)	187,9	224,6	6,6±2,0	204,6	23,7±4,8
Test ve p değeri	KW:7,969 p:0,019	KW:1,778 p:0,411	F:0,894 p:0,410	KW:0,947 p:0,623	F:0,324 p:0,723
	c>a				
Çocuk sayısı					
1	168,6	191,8	6,3±1,8	193,7	22,3±3,1
2	192,3	214,1	6,9±1,8	212,8	24,3±4,9
3 ve üzeri	252,8	218,9	7,7±2,7	254,7	26,5±6,0
Yok	219,5	220,0	6,5±1,9	214,1	23,7±4,4
Test ve p değeri	KW:15,102 p:0,002	KW:3,243 p:0,356	F:5,336 p:0,001	KW:8,132 p:0,053	F:6,697 p:0,000
	Yok>1 3 ve üzeri>1		3 ve üzeri>1 3 ve üzeri>yok		3 ve üzeri>1 3 ve üzeri>yok
Aile tipi					
Çekirdek aile (a)	213,2	214,6	6,6±2,0	214,7	24,0±4,6
Geniş aile (b)	243,6	225,3	6,7±2,1	228,6	24,8±4,5
Parçalanmış aile (c)	189,4	227,1	6,4±1,9	215,1	23,6±5,5
Test ve p değeri	KW:6,204 p:0,045	KW:1,070 p:0,586	F:0,963 p:0,383	KW:0,964 p:0,618	F:0,920 p:0,399
	b>a, c>b				
Evlilik süresi					
1-3 yıl (a)	172,1	204,5	6,5±2,4	197,1	22,7±3,5
4-6 yıl (b)	177,6	191,6	6,1±1,6	196,0	22,3±2,6
7-9 yıl (c)	206,4	202,2	6,7±3,0	178,4	22,9±4,1
10 ve üzeri yıl (d)	208,8	210,0	7,0±2,0	209,9	24,6±5,5
Evli değil (e)	227,7	222,4	6,7±2,0	223,8	24,4±4,7
Test ve p değeri	KW:13,690 p:0,008	KW:4,321 p:0,364	F:0,920 p:0,452	KW:5,074 p:0,280	F:2,656 p:0,053
	e>a				
Evlilik şekli					
Görücü usulü (a)	255,6	217,5	7,5±2,2	236,2	26,3±5,9
Tanışarak (b)	175,2	201,4	6,5±2,1	190,9	22,7±3,7
Evli değil (c)	227,1	222,1	6,7±2,0	223,8	24,4±4,7
Test ve p değeri	KW:21,372 p:0,000	KW:3,807 p:0,149	F:2,884 p:0,057	KW:7,816 p:0,020	F:8,741 p:0,000
	b>a, c>b			c>b	a>b, c>b

*p<0,05, **p<0,01, Ort±SS: Ortalama±Standart Sapma, Sıra ort.: Sıra ortalaması, F: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), t: Student-t Test, U: Mann Whitney U testi, KW: Kruskal Wallis Testi

Tablo 4. AİŞFÖ Toplam ve Alt Boyutlarının Şiddet Özelliklerine Göre Dağılımı

Özellikler	Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği				
	Aile İçi Şiddetin Tanımlanması	Aile İçi Şiddetin Sonuçları	Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi	Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi	AİŞFÖ Toplam
Şiddete maruz kalma durumu					
Evet (a)	193,3	222,0	6,8±2,2	218,9	23,9±4,3
Hayır (b)	227,8	214,7	6,6±1,8	216,1	24,3±4,8
Test ve p değeri	U:16909,5 p:0,002	U:19435,5 p:0,443	t:1,041 p:0,299	U:19861 p:0,809	t:-0,770 p:0,442
	b>a				
Şiddet türü					
Aile içi şiddete maruz kalmadım (a)	181,5	178,2	6,57±1,2	175,6	24,1±4,9
Fiziksel şiddet (b)	163,3	243,4	8,0±1,9	280,1	27,4±5,4
Sözel duygusal şiddet (c)	179,9	185,0	6,9±2,0	190,0	24,4±4,3
Ekonomik şiddet(d)	336,2	276,8	8,7±1,5	265,3	34,7±4,6
Çoklu şiddet (e)	263,0	222,6	7,0±2,0	256,8	11,0±4,5
Test ve p değeri	KW:8,813 p:0,032	KW:9,748 p:0,021	F:2,763 p:0,052	KW:12,323 p:0,006	F:6,021 p:0,001
	d>b, d>c, d>a	b>a, d>a, d>c		b>a, c>b	d>a, d>c, d>e
Şiddet uygulayan					
Şiddete maruz bırakılmadım (a)	179,3	174,5	6,6±1,9	176,8	24,1±4,8
Eş-Erkek arkadaş (b)	172,7	178,7	7,2±1,7	219,8	25,5±5,2
Kadının ailesi (c)	175,6	193,5	6,7±1,2	175,9	24,3±4,9
Eşin ailesi (g)	220,5	216,5	8,0±1,4	112,0	26,0±5,7
Test ve p değeri	KW:0,607 p:0,895	KW:3,910 p:0,271	F:0,936 p:0,423	KW:5,350 p:0,148	F:0,594 p:0,619
*p<0,05, **p<0,01, Ort±SS: Ortalama±Standart Sapma, Sıra ort.: Sıra ortalaması, F: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) t: Student-t Test, U: Mann Whitney U testi, KW: Kruskal Wallis Testi					

puanı $5,5 \pm 0,5$ olarak bulunmuştur. Aile içi şiddetin sonuçları alt boyut Cronbach's alpha değeri 0,708 olarak bulunmuştur. Aile içi şiddetin kabullenilmesi alt boyut toplam puanı $6,7 \pm 0,1$ olarak bulunmuştur. Aile içi şiddetin kabullenilmesi alt boyut Cronbach's alpha değeri 0,706 olarak bulunmuştur. Aile içi şiddetin normalleştirilmesi alt boyut toplam puanı $5,9 \pm 0,8$ olarak bulunmuştur. Aile içi şiddetin normalleştirilmesi alt boyut Cronbach's alpha değeri 0,777 olarak bulunmuştur.

Katılımcıların AİŞFÖ toplam ve alt boyutlarının sosyodemografik özelliklere göre dağılımı Tablo 3'te verilmiştir. AİŞFÖ toplam puanına göre sosyodemografik özelliklerden; yaş, medeni durum, eğitim durumu, çalışma durumu, eşin yaşı, eşin çalışma durumu, eşin eğitim durumu, çocuk sayısı, evlilik şekli yönünden istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0,05$).

Katılımcıların AİŞFÖ toplam ve alt boyutlarının şiddet özelliklerine göre dağılımı Tablo 4'te verilmiştir. Kadınların maruz kaldıkları şiddet türü ile AİŞFÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p < 0,05$). Buna göre ekonomik şiddete maruz kalan kadınların AİŞFÖ toplam puan ortalamasının, aile içi şiddete maruz kalmamış, sözel duygusal şiddete maruz kalmış, çoklu şiddete maruz kalmış kadınların AİŞFÖ toplam puan ortalamasından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek bulunmuştur.

Tartışma

Aile içi şiddet farkındalık düzeylerini incelemek amacıyla 18 yaş ve üzeri kadınlarla yapılan çalışmada kadınların ve eşlerinin yaşı ile aile içi şiddet farkındalığı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Kendisi ve eşi 45 ve üzeri yaşta olan kadınların aile içi şiddet farkındalık düzeyinin diğer yaş gruplarına göre yüksek olduğu saptanmıştır. Altıntop ve Adana'nın (2019) çalışmasında bireylerin yaşı azaldıkça kadına yönelik şiddetle ilgili olumsuz tutuma ve şiddeti olağanlaştırma, genelleştirme, nedenselleştirme ve saklamaya yönelik tutumlara sahip olma düzeylerinin arttığı

bulunmuştur (23). Arisukwu ve ark.'nın (2021) kadınların çoğunluğunun 30 yaş ve üzeri olduğu çalışması kadınların aile içi şiddet farkındalık düzeyinin yüksek olduğunu göstermiştir (24). Bu durumda yaşı aile içi şiddet farkındalığını etkileyen bir faktör olduğu, yaşı ilerlemesiyle farkındalık ve olumlu davranışların geliştirildiği bu nedenle daha erken yaşlardaki bireylerde şiddete yönelik farkındalık geliştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada evli kadınların, evli olmayanlara göre aile içi şiddet farkındalığının daha düşük olduğu bulunmuştur. Yaman Efe ve Ayaz'ın (2010) çalışmasında kadınların %28,6'sı şiddetin nedeninin erkeklerin sözünü dinlememe olduğunu, %43,2'si eşi ihanet durumunda şiddeti haklı gördüğünü belirtmiştir (10). Toplumsal anlamda ailenin kutsal sayılması ve kadının ailede yapıcı rolünün her koşulda ön planda tutulması nedeniyle evli kadınların şiddete daha toleranslı davranması beklenmektedir (25). Evlilik aile içindeki şiddetin kabullenilmesinde bir faktör olabilmektedir; çalışma durumu, gelir durumu, eğitim düzeyi gibi özelliklerin de kadınların medeni durumla birlikte şiddete karşı farkındalığını etkileyebilmektedir.

Araştırmada kendisi ve eşi ilköğretim mezunu olan kadınların aile içi şiddet farkındalığının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaman Efe ve Ayaz'ın (2010) çalışmasında öğrenim düzeyi yükseldikçe şiddete maruz kalma düzeyinin azaldığı (10); Kocacık ve Çağlayandereli'nin (2009) çalışmasında yüksek eğitim görmüş kadınlarda şiddetin daha çok görüldüğü saptanmıştır (26). Çalışma bulgumuz ve literatür doğrultusunda örneklem gruplarındaki farklılıkların eğitim düzeyi ve şiddet arasındaki ilişkiyi etkilediği düşünülmektedir.

Araştırmada çalışmayan ve eşi çalışmayan kadınların aile içi şiddet farkındalığının yüksek olduğu bulunmuştur. Vives-Cases ve ark.'nın (2021) çalışmasında çalışmayan kadınların şiddet kabulünün ve şiddeti içselleştirme oranının daha yüksek olduğu bulunmuştur (27). İnci (2020) yaptığı çalışmada çalışan ve

çalışmayan kadınların farklı şekillerde şiddete maruz kalabildiğini, çalışma durumunun şiddeti tamamen önleyemediği yönünde bulgular elde etmiştir (28). Sugg (2015) çalışmasında sosyoekonomik durum ve eşin çalışma durumunun şiddet ve şiddet tutumu üzerinde etkisinin olmadığı sonucuna varmıştır (29). Çalışma durumu ile birlikte diğer özelliklerin de şiddete maruz kalındığı halde şiddetin bildirilmesini etkileyebileceğini düşündürmektedir.

Araştırmada üç ve üzeri çocuğa sahip olanların aile içi şiddet farkındalık düzeyinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Karaçam ve ark.'nın (2006) çalışmasında yaşayan çocuk sayısı ile kadınların aile içinde duygusal, fiziksel şiddet ya da cinsel şiddet görmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (30). Aile içinde yaşanan şiddet, aile üyelerinin hepsini etkileyebilmekte; şiddetin yaşandığı bir ailede yetişen çocukların ilerideki yaşamlarında da şiddetin olumsuz etkileri devam edebilmektedir.

Araştırmada tanışarak evlenenlerin şiddet farkındalığının daha düşük olduğu bulunmuştur. Tel ve ark.'nın (2019) çalışmasında tanışarak evlenen kadınların kadına yönelik ev içi şiddeti belirleme düzeyinin görücü usulü evlenen kadınlardan daha fazla olduğu görülmüştür (31). Tanışarak evlenme şekli çiftlerin birbiriyle daha iyi anlaşacaklarını düşündürse de, çalışmamızda aile içi şiddet farkındalığını olumsuz etkilemiştir.

Araştırmada şiddet türlerin biri olan ekonomik şiddete maruz kalanların aile içi şiddete yönelik farkındalığının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yaman Efe ve Ayaz (2010) çalışmasında ekonomik durumu kötü olan kadınların daha çok şiddete maruz kaldıklarını saptamıştır (10). Kadınların maruz kaldığı birçok şiddet türünün temelinde ekonomik şiddet bulunmaktadır. Kadınların ekonomik yönden bağımlı olması, onların büyük oranda fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik olarak şiddete maruz kalmasına neden olmaktadır (32).

Araştırmada AİŞFÖ toplam puanı

değerlendirildiğinde kadınların aile içi şiddet farkındalığı düzeyinin düşük olduğu bulunmuştur. Aydın ve Parlak (2022) çalışmasında öğrencilerin aile içi şiddet farkındalık düzeyini orta olarak bulmuştur (33). Güzel ve Camadan (2021) çalışmasında üniversite öğrencilerinin aile içi şiddet farkındalığının düşük düzeyde olduğunu bildirmiştir (34). Çalışma sonuçlarındaki farkın örneklem gruplarının özelliklerinden, toplumsal, kültürel durumdan kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Aile içi şiddet farkındalığının düşük düzeyde olması, şiddetin aile içinde gerçekleşmesi nedeniyle kabullenildiği şeklinde yorumlanabilir.

Sonuçlar

Araştırmada kadınların aile içi şiddet farkındalık düzeylerinin düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Kadınların aile içinde yaşanan şiddete karşı farkındalık durumlarını etkileyen faktörler kendisinin ve eşinin yaşı, eğitim durumu, çalışma durumu, medeni durum, çocuk sayısı, evlilik şeklidir. Kadınların aile içi şiddete yönelik farkındalığı arttırmak, şiddetle baş etmelerine destek olmak, aile içi şiddete veya bu konuda bir riske maruz kaldıklarında haklarının neler olduğunu ve bu durumlarda hangi kurumlara ve kuruluşlara başvurabileceklerini bilmeleri önemlidir. Kadına yönelik aile içi şiddeti önlemek amacı ile toplumsal bilincin geliştirilmesine yönelik çalışmalar, yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Genç yaş grubundaki kadınların ve yeni evli kadınların şiddet farkındalığının düşük olması göz önüne alınarak bu gruptaki kadınlar eğitim kurumlarında, sağlık çalışanları tarafından sağlık kuruluşlarında flört şiddeti, eş şiddeti, aile içi şiddet yönünden değerlendirilmelidir.

Teşekkür

Yazarlar, çalışmaya katılan tüm katılımcılara teşekkür etmektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar tarafından herhangi bir potansiyel çıkar çatışması rapor edilmemiştir.

Kaynaklar

1. Almış BH, Gümüştaş F, Kütük EK. Kadına yönelik aile içi şiddetin kadın ve çocukların ruh sağlığına etkileri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2020;12(2):232-42.
2. Rodrigues DP, Gomes-Sponholz FA, Stefanelo J, Spanó Nakano AM, dos Santos Monteiro JC. Intimate partner violence against pregnant women: Study about the repercussions on the obstetric and neonatal results. *Rev Esc Enferm USP*, 2014;48(2):206-12.
3. WHO. Violence against women Prevalence Estimates, 2018. Global, regional and national prevalence estimates for intimate partner violence against women and global and regional prevalence estimates for non-partner sexual violence against women. Geneva, 2021.
4. Semahegn A, Mengistie B. Domestic violence against women and associated factors in Ethiopia; Systematic review. *Reprod Health*, 2015 Aug;(29):12:78. doi: 10.1186/s12978-015-0072-1.
5. Bulucu GD, Cakıl NA. Determination of the state of exposure to sexual violence of the women living in a neighborhood in Kırşehir. *Turkish Journal of Research & Development in Nursing*, 2013;(15):35-44.
6. Close DG, Oyekçin D, Yetim EM. Sahin Psychosocial factors affecting various types of intimate partner violence against women. *Turkish Journal of Psychiatry*, 2012;(23):75-81.
7. Jennings WG, Okeem C, Piquero AR, Sellers CS, Theobald D, Farrington DP. Dating and intimate partner violence among young persons ages 15–30: Evidence from a systematic review. *Aggress Violent Behav*, 2017;(33):107-25.
8. Gokler ME, Arslantas D, Unsal A. Prevalence of domestic violence and associated factors among married women in a semi-rural area of western Turkey. *Pakistan Journal of Medical Sciences*, 2014;(30):1088-93. doi: 10.12669/pjms.305.5504.
9. Akar T, Aksakal FN, Demirel B, Durukan E, Ozkan S. The prevalence of domestic violence against women among a group woman: Ankara, Turkey: Domestic violence against women in Ankara. *Journal of Family Violence*, 2010;25(5):449-460.
10. Yaman Efe, Ş Ayaz S. Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların aile içi şiddete bakışı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2010;(11):23-9.
11. Izmirli GO, Sonmez Y, Sezik M. Prediction of domestic violence against married women in southwestern Turkey. *Int J Gynaecol Obstet*, 2014;127(3):288-92. doi: 10.1016/j.ijgo.2014.06.011.
12. Yuksel-Kaptanoglu I, Turkyilmaz AS, Heise L. What puts women at risk of violence from their husbands? Findings from a large, nationally representative survey in Turkey. *Journal of Interpersonal Violence*, 2012;27(14):2743-2769. doi: 10.1177/0886260512438283.
13. Han Almış B, Koyuncu Kütük E, Gümüştaş F, Çelik M. Kadınlarda ev içi şiddet için risk faktörleri ve ev içi şiddete uğrayan kadınlarda ruhsal bozulmanın belirleyicileri. *Arch Neuropsychiatry* 2018;55:67–72.
14. Huecker MR, King KC, Jordan GA, Smock W. Domestic Violence. 2021 Apr 19. In: StatPearls. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2021 Jan–PMID: 29763066.
15. Hawcroft C, Hughes R, Shaheen A, Usta J, Elkadi H, Dalton T, Ginwalla K, Feder G. Prevalence and health outcomes of domestic violence amongst clinical populations in Arab countries: A systematic review and meta-analysis. *BMC Public Health*, 2019 Mar 18;19(1):315. doi: 10.1186/s12889-019-6619-2.
16. Semahegn A, Mengistie B. Domestic violence against women and associated factors in Ethiopia; Systematic review. *Reprod Health*, 2015 Aug 29;(12):78. doi: 10.1186/s12978-015-0072-1.
17. Yanık A, Hanbaba Z, Soygür S, Ayaltı B, Doğan M. Kadına yönelik şiddet davranışlarının değerlendirilmesi: Türkiye’den Kanıt. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 2014 Aralık:104-11.
18. Şahin NH, Timur S, Ergin AB, Taşpınar A, Balkaya NA, Çubukçu S. Childhood Trauma, type of marriage and self-esteem as correlates of domestic violence in married women in Turkey. *Journal of Family Violence*, 2010;25(7):661–668. doi: 10.1007/s10896-010-9325-5.
19. Kıvrak Y, Gey N, Kıvrak HA, Kokaçya MH, Çöpoğlu ÜS, Arı M. Kadına yönelik eş şiddeti, çocukluk travmaları, depresyon ve yaşam kalitesi: Toplum temelli çalışma. *Anadolu Psikiyatri Derg*, 2015;(16):314-22. doi: 10.5455/apd.1418797985.
20. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2018/rapor/TNSA2018_ana_Rapor.pdf.
21. Cohen N. *Urban Conservation*. The M.I.T. press Cambridge, Massachusetts, 1998.
22. Özyürek A, Kurnaz FB. Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği: Güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 2019;9(1):227-250. doi: 10.23863/kalem.2019.126.

23. Altıntop Ö, Adana F. Yeni evli çiftlerin aile içi şiddete yönelik tutumları ve ilişkili faktörler. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2019;8(3):268-76.
24. Arisukwu O, Igbalekwu C, Adebisi T, Akindele F. Perception of domestic violence among rural women in Kuje. *Heliyon*. 2021;7(2):e06303.
25. Günay G, Bener Ö. Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2011;15(3):157-171.
26. Kocacık F, Çağlayandereli M. Ailede kadına yönelik şiddet: Denizli ili örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2009;6(2):24-43.
27. Vives-Cases C, La Parra-Casado D, Gil-González D, Caballero P. Acceptability of violence against women among the Roma Population in Spain. *Journal of Interpersonal Violence*, 2021;36(11-12):5795-812. doi: 10.1177/0886260518807910.
28. İnci R. Çalışan kadınlarda şiddet algısı ve bu algıda ekonomik şiddetin yeri. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2019;3(1):189-206.
29. Sugg N. Intimate partner violence: Prevalence, health consequences, and intervention. *Medical Clinics*, 2015;99(3):629-49.
30. Karaçam Z, Çalışır H, DüNDAR E, Altuntaş F, Avcı HC. Evli kadınların aile içi şiddet görmelerini etkileyen faktörler ve kadınların şiddete ilişkin bazı özellikleri. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 2006;22 (2):71-88.
31. Tel H, Kocataş S, Güler N, Tel Aydın H, Akgül Gündoğdu N. Evli kadınların aile içi şiddete maruz kalma durumu ve etkileyen faktörler. *İbad Sosyal Bilimler Dergisi*, 2019;(Özel Sayı):256-264. doi: 10.21733/ibad.611511.
32. Gökkaya VB. Türkiye’de kadına yönelik ekonomik şiddet. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2011;12(2):101-112.
33. Aydın Ş, Parlak AG. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin aile içi şiddet farkındalığı ve etkileyen faktörler: Tanımlayıcı kesitsel araştırma, *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*. 2022;14(2):570-80. doi: 10.5336/nurses.2021-84294.
34. Güzel B, Camadan F. Üniversite öğrencilerinin Aile içi şiddet farkındalığının açıklanmasında aktif yurttaşlık öz-yeterlik algısı ve çeşitli demografik değişkenlerin rolü, *İMGELEM*, 2021;5(9):479-505.